חידושי מהר"א גריידץ על תלמוד ירושלמי ביצה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי מהר"א גריידץ על תלמוד ירושלמי ביצה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-מהרא-גריידץ-על-תלמוד-ירושלמי-ביצה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
הלכה ח 6

פרק א

הלכה ג

אבל אם שחט כו'. נ"ב עיין מ"ש בשקר"ב עד וצ"ע. נ"ב יש לתמוה הא זה קאי לדעת הרא"ש ולהרא"ש שם הוי פשיטות דלא מחלקין המשנה במה דמיירי ב"ש מיירי נמי ב"ה ובמה דמיירי ב"ה מיירי נמי ב"ש ולא פליגי רק דבית שמאי מתיר נמי לכתחילה מעתה איך אפשר לפרש דמיירי בלא דקר נעוץ דעושה איסור תורה איך התירו בית שמאי הא בלכתחילה דאינה אלא שמחת יום טוב לא שייך לידון דין דעשה דוחה לא תעשה. ושנית וכי נתיר כל מלאכה שאין בגוף האוכל (המאכל) ואין לדחות דבית שמאי סברי דגם עשה דשמחת יו"ט דוחה ל"ת נשאר אכתי הקושיא דירושלמי על דעתיה דרבי יוסי דבזה לא שייך לומר מכיון שהתחיל במצוה אלא ודאי דמתני' מיירי בדקר (כדקר) נעוץ אך הירושלמי קאמר דמצות עשה סברי בית הלל בא לדחות איסור דרבנן וסברת הירושלמי דאין חילוק בין דאורייתא לרבנן שאם ליכא עשה איך מתירין גם איסור דרבנן ובאיכא עשה דוחין אף דאורייתא:

(כוונתו דברא"ש פ"ק דביצה מבואר דאין לומר דב"ש מיירי בהתירו גם בדקר שאינו נעוץ מבעוד יום ומ"ש בסיפא ומודים היינו ב"ה לב"ש דמותר באם שחט מיירי בדקר נעוץ מבעוד יום ואם כן יהיה בזה פלוגתא רחוקה בין ב"ש וב"ה דב"ש מתיר לכתחילה לשחוט ולנעוץ דקר לכתחילה ביום טוב וב"ה אינו מתיר לכתחילה לשחוט אף שהיה דקר נעוץ מבעוד יום ואם שחט אז מותר לכסות דוקא בשהיה דקר נעוץ מבעוד יום וזה דוחק לומר כן וע"כ פי' הרא"ש דבין הרישא היינו ההיתר דב"ש לכתחילה ובין הסיפא ההיתר דב"ה בדיעבד אם שחט מיירי בדקר נעוץ מבעוד יום (ועי' בתוס' ביצה ט' ע"ב בד"ה אמר ר"י וכו' לכל הפחות סברי ב"ה מאי דסברי ב"ש מעיקרא וב"ש נמי בעי דקר נעוץ וכו') ואם כן איך אפשר לפרש דהירושלמי מיירי בהיתר דב"ש דלא היה דקר נעוץ מבעוד יום דאיך יתירו ב"ש לעשות איסור תורה לנעוץ דקר ביום טוב לכתחילה משום שמחת יום טוב היינו הבשר הלא יכול לאכול בלא כסוי (וכמבואר ברש"י ביצה דף י' ע"ב ד"ה אין מכסין וכו' וברש"י חולין פ"ח ע"א ד"ה הנאה ליכא) רק שיהא לו מעט צער שיאכל בשר בלא מצות כסוי משום שמחת יום טוב כזה אין להתיר לעשות שני איסורים איסור דאורייתא לחפור בדקר ביום טוב ואיסור דרבנן דבעינן הכנה מבעוד יום וכאן ליכא הכנה בוודאי ואם כן אין לדון בזה דין דעשה של כסוי הדם ידחה ל"ת דיום טוב ושנית וכי נתיר כל מלאכה שאינה בגוף המאכל הלא מלאכת של מצות כסוי אינה בגוף המאכל כמו שחיטה ובישול וכווצא בו הלא כל מלאכת. אוכל נפש שמותר ביום

טוב הוא רק בהדברים הנוגעים במאכל גופא כנודע ואין לדחות דב"ש סברי דגם עשה דשמחת יום טוב דוחה ואם כן יש כאן שתי עשות עשה דכסוי הדם ועשה דשמחת יום טוב ואם כן יש לומר דב"ש מיירי גם בדקר שאינו נעוץ ומותר לנעוץ דקר לכתחילה ביום טוב דזה אינו דאם כן תשאר הקושיא דירושלמי על דעתיה דר' יוסי וכו' דהירושלמי משני מכיון שהתחיל במצוה אמרינן ליה מרק ולפיכך מותר לכסות ביום טוב לר' יוסי אף דאין העשה סמוכה לל"ת משום דהמתחיל במצוה אומרים לו גמור וזה שהתחיל במצות שחיטה אומרים לו שיגמור גם מצות כסוי אכן על הקושיא דעשה של שמחת יום טוב למה תדחה הל"ת של מלאכת יום טוב הלא אינה כתובה אצל הל"ת דמלאכת יום טוב בצדה דכמו שהקשה הירושלמי דעל דעתיה דר' יוסי האיך תדחה עשה דכסוי את הל"ת דמלאכת יום טוב כמ"כ תקשה קושית הירושלמי על זה אם נאמר דעשה דשמחת יום טוב דוחה ל"ת דמלאכת יום טוב הלא על דעתיה דר"י אין העשה דשמחת יום טוב כתובה בצדה דל"ת של מלאכת יום טוב ועל קושיא זו אי איפשר לתרץ תירוץ הירושלמי מכיון שהתחיל במצוה וכו' דשם התחיל במצות שחיטה וצריך לגמור מצות כסוי (דמצות כסוי שייך למצות שחיטה אכן גבי מצות שמחת יום טוב אין לומר דכיון שהתחיל השחיטה משום שמחת יום טוב יגמור גם הכסוי משום שמחת יום טוב דהלא יכול לאכול הבשר בלא כסוי כמ"ש לעיל וא"כ אין בכסוי שום מצות שמחת יו"ט. ועי' פני משה דפי' דהשחיטה היא התחלת מצות שמחת יו"ט וא"כ נוכל לומר לכאורה לפי דעתו תירוץ הירושלמי גם על דחיית יום טוב בכסוי דהכסוי הוא גמר מצות שמחת יום טוב אכן זה אינו דהתם השחיטה והכסוי שתי מצות דשייכי בהדדי נינהו אכן כאן אי איפשר לאכול בלא שחיטה אכן אפשר לאכול בלא כסוי וכמ"ש לעיל ואם כן לא הוי כסוי מצות שמחת יו"ט) אלא ודאי דמתני' מיירי בדקר נעוץ היינו בין ההיתר דב"ש לכתחילה לשחוט על מנת לכסות ובין ההיתר דב"ה דבדיעבד אם שחט מותר לכסות מיירי בהיה דקר נעוץ מבעוד יום אך אם היה דקר נעוץ מבעוד יום דלא הוי אסור דאורייתא אם כן מאי קאמר הירושלמי בלשונו ואין מצות עשה דוחה בלא תעשה הלא אם היה דקר נעוץ אין כאן ל"ת כלל על זה כתב הרב המחבר בלשונו לתרץ זה באמרו אך הירושלמי קאמר דמצות עשה של כסוי בא לדחות איסור דרבנן היינו בהיה דקר נעוץ מבעוד יום והא דקאמר הירושלמי בלשונו ל"ת משמע דמיירי הירושלמי בל"ת דאורייתא היינו בלא היה דקר נעוץ מבעוד יום על זה קאמר הרב המחבר דהירושלמי מרמז לנו בלשונו אגב אורחא דאין חילוק בין דאורייתא לרבנן שאם ליכא עשה אין מתירין גם איסור דרבנן ואם איכא עשה דוחה אף דאורייתא אכן כאן גבי כסוי דוחה העשה באמת רק איסור

דרבנן (ועיין במשנה ברורה או"ח סימן תצ"ח אות ע"ג) היינו באם היה דקר נעוץ מבעוד יום והדר הרב המחבר לדעתו שאין צריך לומר כפירוש השירי קרבן דהירושלמי מיירי בשלא היה דקר נעוץ מבעוד יום ובכל זה מתיר ב"ש לכתחילה לשחוט ולכסות דזה אינו וכמש"ל):

הלכה ח

הלש עיסה ביום טוב. נכתב בצידו בתוספתא פ"א דביצה ע' מ"ש בבבלי ביצה דף ל"ד ע"ב: